

Saul Bellow, scriitor american, s-a născut în 1915 în Lachine, Québec, Canada, într-o familie de imigranți evrei din Rusia. A urmat cursurile Universității din Chicago, ale Universității Northwestern și pe cele ale Universității din Wisconsin, luându-și licență în sociologie și antropologie.

Saul Bellow a debutat cu o nuvelă în paginile revistei *Partisan Review*, în 1941. I-au urmat romanele *Omul suspendat* (*Dangling Man*, 1944) și *The Victim* (1947). În 1948 pleacă la Paris cu o bursă Guggenheim, unde începe să scrie *Aventurile lui Augie March* (*The Adventures of Augie March*, 1953), roman pentru care a primit National Book Award. I-au urmat *Trăiește-ți clipa* (*Seize the Day*, 1956) și *Henderson, regele ploii* (*Henderson the Rain King*, 1959), apoi *Herzog* (1964) și *Planeta domnului Sammler* (*Mr. Sammler's Planet*, 1970), ultimele două câștigătoare ale National Book Award. Romanul *Darul lui Humboldt* (*Humboldt's Gift*, 1975) a primit Premiul Pulitzer, iar în 1976 lui Saul Bellow i s-a decernat Premiul Nobel pentru Literatură, „pentru înțelegerea umană și analiza subtilă a culturii contemporane care sunt îmbinate în opera sa“. Au urmat romanele *Iarna decanului* (*The Dean's December*, 1982), *More Die of Heartbreak* (1987), *A Theft* (1989) și *Ravelstein* (2000), precum și mai multe volume de nuvele, eseuri și memorialistică.

Saul Bellow a predat la Universitatea Yale, Universitatea din Minnesota, Universitatea din New York, Universitatea Princeton, Universitatea din Chicago și la Universitatea din Boston. A fost membru al National Institute of Arts and Letters, printre distincțiile primite numărându-se titlul de Comandor al Legiunii de Onoare în 1984, National Medal of Arts în 1988 și National Book Foundation Medal pentru contribuția deosebită la dezvoltarea literelor americane în 1990. A murit în 2005 în Brookline, Massachusetts.

SAUL BELLOW OMUL SUSPENDAT

Traducere din limba engleză
de Nadina Vișan

15 decembrie 1942

A existat o vreme când oamenii practicau frecvent introspecția și nu li se părea cătuși de puțin rușinos să-și consemneze frământările lăuntrice. În zilele noastre însă, ținerea unui jurnal e considerată un răsfăț, o slăbiciune, un lucru de prost gust. Asta pentru că trăim într-o epocă în care se proslăvește duritatea. În zilele noastre, codul moral al atletului, al băiatului oțelit – o moștenire americană care vine, cred, de la gentlemanul englez –, acea combinație ciudată de strădanie, ascetism și rigoare ale cărei origini merg până la Alexandru cel Mare, este mai puternic ca oricând. Ai cumva sentimente? Există moduri corecte și moduri incorecte de a îi le arăta. Ai o viață interioară? Nu privește pe nimeni în afara de tine. Ai cumva emoții? Înăbușă-le în fașă. Toată lumea respectă codul acesta, într-o mai mare sau mai mică măsură. Și, ce-i drept, el permite un soi limitat de sinceritate, o franchețe cu buzele pecetluite. Dar asupra sincerității pure are un efect inhibitiv. Majoritatea problemelor grave sunt o carte închisă pentru persoanele cu inima împietrită. Acestea nu

practică introspecția, prin urmare sunt prost echipate pentru a-i înfrunta pe acei dușmani pe care nu pot să-i împuște asemenea vânatului ori să-i învingă într-o întrecere.

„Dacă ai cumva necazuri, descurcă-te cu ele pe mutește“, aşa sună una dintre poruncile codului lor. S-o ia naiba! Eu unul am de gând să vorbesc despre necazurile mele, și, dacă aş avea tot atâta amar de guri câte brațe are Shiva și le-aș folosi tot timpul, tot nu mi-ar fi de ajuns. În halul de demoralizare în care mă aflu, este de-a dreptul necesar să țin un jurnal – adică să vorbesc cu mine însuși – fără să mă simt vinovat că m-aș răsfăța. Durii sunt recompensați pentru tăcerea lor; ei pilotează avioane sau se luptă cu taurii sau prind rechini, în timp ce eu ies rareori din cămăruța mea.

Intr-un oraș unde ai trăit toată viața, slabe sunt șansele să te simți singur; și totuși, în adevăratul sens al cuvântului, eu aşa mă simt. Sunt singur zece ore pe zi într-o cămăruță. La cum sunt în general cămăruțele astea nu-i chiar aşa de rău, deși te lovești de obisnuitale neplăceri ale locatarului: miros de prăjeală, gândaci și vecini ciudați. Dar, de-a lungul anilor, m-am învățat cu toate aceste neajunsuri.

Cărți am destule. Nevastă-mea îmi tot aduce altele, în speranța c-o să le citeșc. Ce bine-ar fi să pot. Pe vremuri, când aveam și noi apartamentul nostru, citeam întruna. Mereu cumpăram cărți noi, uneori chiar mai multe decât puteam eu citi. Dar, atâta vreme cât mă înconjurau, aveam impresia că-mi garantau accesul la o viață extinsă în alte sfere, mult mai prețioasă și mai necesară decât viața pe care eram silit să o duc

zilnic. Dacă mi-era cu neputință să duc în fiecare clipă o viață superioară, puteam măcar să-i păstreze simbolurile la îndemână. Când mi-era mai greu, mă uitam la ele și le atingeam. Acum însă, acum că am la dispoziție atâtă timp liber și aş putea să-mi continui studiile pe care le-am început pe vremuri, mă găsesc în imposibilitatea de a citi. Cărțile nu mă mai prind. După două-trei pagini, ba uneori după un simplu paragraf, nu mai sunt în stare să merg mai departe.

Au trecut aproape șapte luni de când am demisionat din postul pe care-l aveam la Agenția de Voiag Interamericană ca să răspund la apelul de înrolare făcut de Armată. Acum sunt în așteptare. Pare un lucru trivial, un fel de comedie birocratică îngropată în hârtii. În prima fază am tratat situația de aceeași manieră. A început ca o vacanță, un răgaz binemeritat, în luna mai, când am fost trimis acasă pentru că actele mele nu erau în regulă. Trăiesc în America de opt-sprezece ani, dar sunt canadian, supus britanic, și, cu toate că provin dintr-o țară prietenă, nu pot fi recrutat fără o investigație amănunțită. După o așteptare de cinci săptămâni l-am rugat pe domnul Mallender de la Agenția de Voiag să mă reangajeze temporar, însă afacerile mergeau aşa de prost, mi-a spus el, că nu putea să mă ajute. La sfârșitul lunii septembrie am fost informat în scris că investigația se încheia și primisem aprobarea. Prin urmare, conform regulamentului, mi se indica să mă prezint pentru un al doilea test de sânge. O lună mai târziu am fost notificat că eram în categoria 1A și trebuia să fiu gata. și m-am pus iar pe așteptat. În noiembrie m-am apucat să fac săpături și am descoperit că, printr-o nouă clauză vizându-i

pe bărbații căsătoriți, recrutarea mea fusese din nou ramânată. Am făcut cerere să fiu reclasificat, explicând că nu mai puteam lucra. După trei săptămâni de explicații, am fost transferat în 3A. Dar, înainte să mă pot prezenta acolo (nu trecuse o săptămână, drept să zic), m-au convocat pentru un nou test de sânge (care nu e valabil mai mult de șaizeci de zile). și am trecut iar în 1A. Uite-asa o duc de atunci, și probabil va mai dura încă două, trei, patru luni.

Între timp, Iva, nevastă-mea, mă întreține. Spune că nu-i este deloc greu și că vrea să mă vadă bucurându-mă de acest timp liber, citind și făcând tot felul de lucruri plăcute pe care nu voi putea să le fac în armată. Acum un an am început câteva eseuri foarte ambițioase, cu precădere biografice, despre filosofii Iluminismului. Eram în mijlocul unuia despre Diderot când m-am oprit. Dar, în momentul în care a început această stare de incertitudine, se subînțelegea că le voi continua. Iva n-a vrut să-mi cauț altă slujbă. Fiind în categoria 1A, oricum nu puteam să fac rost de una bună.

Iva este o fată tăcută. Are un stil aparte, care descurajează vorbăria. Nu ne mai facem confidențe; de fapt, sunt multe lucruri pe care nici nu île-aș putea spune. Avem prieteni, dar nu ne mai întâlnim cu ei. Cățiva locuiesc într-o zonă mai îndepărtată a orașului. Alții sunt la Washington, iar alții, în armată; unul este în străinătate. Cu prietenii mei din Chicago m-am răcit, încet-încet. Nu mă prea trage ața să mă văd cu ei. Am putea să reînnodăm legăturile, dar, la cum văd eu lucrurile, s-a dus liantul care ne ținea amici, și până acum n-am avut nici o tragere de inimă

să-l înlocuiesc. Așa că sunt foarte singur. Stau și Tânărălesc în camera mea, anticipând micile crize din ziua respectivă, ciocănitul servitoarei, apariția poștașului, programele de la radio și amăraciunea certă provocată de anumite gânduri.

M-am gândit să mă întorc la muncă, dar nu sunt pregătit să recunosc că nu știu cum să mă bucur de libertatea mea și că de fapt vreau o slujbă de lacheu pentru că n-am resurse – sau, mai bine zis, n-am caracter. Am încercat să mă înrolez la Marină ultima dată când m-au trecut în categoria inferioară, însă, din căte se pare, pentru că sunt străin, nu pot decât să aştepț să fiu recrutat. N-am altceva de făcut decât să aştepț, în această stare de incertitudine, și în timpul asta să mă deprim din ce în ce mai tare. Mi-e căt se poate de clar că mă deteriorez, că sunt din ce în ce mai plin de amăraciune și resentimente, care mă rod pe dinăuntru ca o otravă și-mi dizolvă generozitatea și bunăvoița. Însă această întârziere de şapte luni este doar una dintre sursele chinului prin care trec. Nu pot să mă gândesc la ea decât ca la fundalul stării mele de incertitudine. Înainte de a putea estima răul care mi-a fost făcut, ar trebui să fiu mai întâi adus cu picioarele pe pământ.

16 decembrie

Cu cât ceilalți sunt mai activi, cu atât mai încet mă mișc eu, și singurătatea mea crește proporțional cu vacarmul și frenzia lumii înconjurătoare. Lucrul

acesta mi-e din ce în ce mai clar. În dimineața asta, nevasta lui Tad din Washington scrie că Tad a decolat spre Africa de Nord. În viața mea nu m-am simțit mai înmărmurit. Nu-s în stare nici măcar să mă duc până la magazin să-mi iau tutun, deși aş trage un fum. Așa că aştept. Asta pur și simplu pentru că Tad e pe punctul să aterizeze la Alger sau Oran sau se îndreaptă deja spre *Casbah* – am văzut împreună *Pepé le Moko* anul trecut. Mă bucur sincer pentru el și nu simt pic de invidie. Însă nu pot să scap de sentimentul că, în timp ce el zboară spre Africa și prietenul nostru Stillman călătorește spre Brazilia, eu stau proțipit aici în scaun. Este o senzație reală, una fizică. Nici măcar nu mai încerc să mă scol. Sigur, aş putea să mă ridic și să umblu prin cameră, ba chiar să mă duc până la magazin, dar efortul n-ar face decât să mă arunce într-o stare dezagreabilă. O să treacă, dacă n-o iau în seamă. Dintotdeauna am fost pradă unor astfel de halucinații. În toiu iernii, fixând cu privirea un zid scăldat de soare, reușeam să mă conving, în ciuda zăpezii de afară, că era luna iulie, nu februarie. și mi s-a întâmplat să transform și vara în iarnă, de tremuram înghețat pe zăduf. Fac asta și cu momentele zilei. E un truc banal, presupun. În cazul în care e dus prea departe, e posibil să-ți distrugă simțul realității. Când o să vină Marie să facă patul, o să mă ridic în picioare, o să-mi închei haina și o să mă duc la magazin, și uite-așa o să se termine și cu senzația asta.

În mod normal, abia aştept să găsesc un motiv să stergh din casă. Nici nu apuc bine să mădezmeticesc,

că încep să caut unul. Dar când plec, nu plec departe. Raza mea de acțiune se întinde în medie la o stradă, două. și mi-e întruna frică să nu dau pește vreo cunoștință care să se mire că mă vede și să mă ia la întrebări. Evit centrul, iar atunci când chiar trebuie să mă duc am grija să ocolesc anumite străzi. Cred că am păstrat din anii școlii sentimentul că nu e lucru curat să stai pe-afară, fără nici un motiv, ziua namiază mare.

Cu toate astea, nu sunt capabil să găsesc motive convingătoare. Nu ies de mai mult de patru ori pe zi, de trei ori ca să mănânc și a patra oară ca să rezolv cine știe ce problemă măruntă ori să-mi satisfac un impuls fără rost. Nu mă duc departe. și, pentru că nu fac mișcare, mă îngraș. Când Iva îmi face observație, îi spun: „Lasă, în armată o să dau sigur jos kilogramele astea“. Străzile sunt neatrăgătoare în această perioadă a anului și, în plus, n-am galosi. Uneori mă aventurez mai departe, la spălătorie sau la frizer, la Woolworth's pentru plicuri, sau chiar mai departe, dacă mă roagă Iva, să plătesc vreo factură sau, fără sătirea ei, s-o văd pe Kitty Daumler. și mai sunt și vizitele obligatorii la familie.

Am căpătat obiceiul de a schimba periodic restaurantele. Nu vreau să mă obișnuiesc prea tare cu nici unul dintre ele, nu vreau să mă trag de şireturi nici cu vânzătorii de sendvișuri, nici cu chelneritele și nici cu casierele, să mă simt obligat să mint ca să le răspund la întrebări.

La opt și jumătate iau micul dejun. După aia, mă duc acasă și mă aşez să citesc ziarul în balansoarul

de lângă fereastră. Îl citesc cap-coadă, cu sfîrșenie, sorbind fiecare cuvîntel. Întâi mă duc la pagina cu benzi desenate (asta pentru că aşa fac din copilărie, trag de mine să le citesc până și pe cele mai noi și mai proaste), apoi trec la știrile serioase și articolele de fond și, în cele din urmă, ajung și la paginile de scandal, la cele cu sfaturi practice, rețete, necrologuri, știri despre diversi, anunțuri, rebusuri, tot. Vrând să amân momentul când va trebui să las ziarul jos, mă apuc să recitesc benzile desenate, ca nu cumva să fi pierdut ceva.

Odată ce revin la trezie după regenerarea dată de somn (în rarele momente când am parte de ea), trupește trec din starea de golicină la cea de om îmbrăcat, iar sufletește, de la o puritate relativă la murdărie. Ridicând fereastra, verific vremea; deschizând ziarul, las lumea să pătrundă.

Acum iată-mă împresurat de această lume și complet treaz. E aproape amiază, vremea prânzului. De la unsprezece încocace simt în mine o neliniște crescândă, îmi imaginez că iar mi-e foame. În tăcerea casei picură sunete care iau amploare, o ușă închi-zându-se în altă cameră, stropii de apă căzând dintr-un robinet, ūierul aerului din radiator, zumzăitul mașinii de cusut de la etaj. Patul nefăcut, pereții, toate sunt vărgate cu dungi de lumină. Servitoarea bate la ușă și o deschide. Are în gură o țigară. Cred că sunt singurul în fața căruia îndrăznește să fumeze; își dă și ea seama că de neînsemnat sunt.

La restaurant descopăr că de fapt nu mi-e foame, dar nu mai am încotro și trebuie să mănânc. La întoarcere

urc mai greu scările. Intru în cameră trăgându-mi răsuflarea și dau drumul la radio. Fumez. Ascult muzică simfonică jumătate de oră, enervat că n-am reușit să aud ce spune crainicul când începe să facă reclamă la niște haine în rate. Pe la ora unu, fața zilei s-a schimbat, a dobândit un alt soi de neliniște. Încerc să citesc, dar capul nu mi-e la frazele de pe pagină sau la înțelesurile cuvintelor. Creierul meu își dublează eforturile, însă o mulțime de gânduri de o relevanță îndoieșnică mă împiedică să mă concentrez, trivialul și esențialul amestecându-mi-se în minte. Așa că trag oblonul. Capul mi-e la fel de gol precum strada. Mă ridic și dau din nou drumul la radio. E ora trei și nimic nu mi s-a întâmplat încă; ora trei și se lasă deja întunericul; ora trei și poștașul și-a făcut ultimul rond, fără să lase nimic în cutie. Am citit ziarul și mi-am aruncat ochii într-o carte și am avut câteva gânduri răzlețe...

*Mr. Five-by-five,
He's five feet high
An' he's five feet wide...¹*

iar acum, ca o casnică, ascult emisiunile de la radio.

Fiica proprietăresei ne-a atenționat să nu dăm prea tare sonorul; maică-sa e de trei luni la pat. Probabil că n-o mai duce mult. Este oarba și aproape complet cheală; cred că se apropie de nouăzeci. O văd uneori, prin deschizătura perdelelor, când urc scările. Fiică-sa

¹ Versuri din cântecul „Mr. Five by Five“ (1942) de Ron Raye și Gene DePaul (n.red.)